

кордонів, соціально-економічна диференціація країн регіону, етнічні та конфесійні протиріччя. Не зважаючи на велику кількість проблем, що потребують вирішення, організація вже зараз здобула позитивний імідж на міжнародній арені. Використовуючи заходи побудови регіональної довіри, засоби превентивної дипломатії та мирного врегулювання міжнародних спорів, АСЕАН зробив вагомий внесок у підтриманні міжнародного миру та безпеки.

Література:

1. Чуфрин Г. И. АСЕАН в системе международных политических отношений / Г. И. Чуфрин и др. – М.: Наука, 1993. – 231 с.
2. Чан Хьеп. История Ассоциации государств Юго – Восточной Азии (АСЕАН) 1967–2000 гг. / Хьеп Чан. – М., 2002. – 158 с.
3. Фам То Нга. Страны АСЕАН: ориентиры инновационного пути развития / Нга То Фам // Вестник института экономики РАН. – 2008. – № 3. – С. 279–287.
4. Acharya A. Constructing a Security Community in Southeast Asia: ASEAN and the Problem of Regional order / Acharya A. // London: Routledge Publishing, 2001. – 352 p.
5. ASEAN Regional Forum Documents Series 1994–2006 / Jakarta: ASEAN Secretariat, 2007. – 532 p.
6. Воскресенський А. Д. Схід / Захід: Регіональні підсистеми і регіональні проблеми міжнародних відносин. Навчальний посібник. РОССПЕН, 2002. – 528 с.
7. Колосов Е. Н. Новые индустриальные страны Юго – Восточной и Восточной Азии / Е. Н. Колосов. – М.: Изд– во РУДН, 2009. – 55 с.

Науковий керівник: Тарасов О. В., д.ю.н., доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Т. В. Дуброва¹

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

У міжнародному приватному праві регулювання шлюбно-сімейних відносин посідає виняткове місце у зв'язку зі значними розбіжностями вну-

¹ Студентка 5 курсу Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

трішнього матеріального права різних країн. Обумовлено це національними, релігійними традиціями, економічними та побутовими особливостями, специфікою правового регулювання.

Теоретичні проблеми колізійного регулювання приватних відносин загального характеру досліджувалися в працях Довгерта А. С., Кисіля В. І., Мережка О. О. Окремі аспекти колізійного регулювання сімейних відносин знайшли своє відображення в працях Бурлай О. Є., Грабовської О. О. На жаль, у вітчизняній літературі не знайшли належного теоретичного обґрунтування та опрацювання особливості застосування колізійних норм та колізійних принципів при регулюванні сімейних відносин в міжнародному приватному праві[1].

Питання розлучення у МПП визнається одним з джерел найбільш гострих і численних колізій, що обумовлюється неоднаковим регулюванням підстав і процедури розірвання шлюбів, а також невизнанням іноземних розлучень у власних юрисдикціях багатьох країн.

Поряд з тим, що розірвання шлюбів має національні особливості, серед них можна виділити деякі однакові концепції. Так, існують країни, в яких і досі розірвання шлюбу є неможливим: Парагвай, Ірландія, Аргентина. В інших країнах розірвання шлюбу є можливим тільки за наявності чітко встановленого обмеженого кола підстав, яке не включає взаємну згоду подружжя (Італія). У більшості країн розірвання шлюбу допускається, у тому числі за взаємною згодою подружжя (Англія, Бельгія, Данія, Німеччина, Норвегія, Російська Федерація)[2].

В світі існують різні підходи щодо визначення підстав розірвання шлюбу та ставлення до цього. Так у деяких державах, міститься вичерпний перелік підстав розірвання шлюбу, до яких взаємна згода подружжя не належить (Велика Британія, деякі штати США); також деякі держави встановлюють окремою підставою для розірвання шлюбу етап сепарації – розподільне проживання подружжя протягом певного проміжку часу [3]. Наприклад, у мусульманських країнах розірвання шлюбу можливе лише за умови дотримання норм шаріату.

Для розірвання шлюбу між громадянами України за її межами необхідне дотримання законодавства іноземної держави та проживання подружжя в іноземній державі. Також вони можуть звернутися з позовом як до суду України, так і до консульських і дипломатичних установ. У цьому разі застосовуватиметься право України (ст. 289 Сімейного кодексу України).

Відповідно до ст. 63 Закону України «Про міжнародне приватне право» припинення шлюбу та правові наслідки його припинення визначаються

правом, яке діє на цей час щодо правових наслідків шлюбу. У частині 1 ст. 60 цього Закону зазначено, що правові наслідки шлюбу визначаються спільним особистим законом подружжя, а за його відсутності – правом держави, у якій подружжя мало останнє спільне місце проживання, за умови, що хоча б один з подружжя все ще має місце проживання у цій державі, а за відсутності такого – правом, з яким обидва з подружжя мають найбільш тісний зв'язок іншим чином. У частині 2 ст. 60 зазначено, що подружжя, яке не має спільного особистого закону, може обрати право, що буде застосовуватися до правових наслідків шлюбу, якщо подружжя не має спільного місця проживання або якщо особистий закон жодного з них не збігається з правом держави їхнього спільного місця проживання. Частина 3 ст. 60 обмежує такий вибір права лише правом особистого закону одного з подружжя без застосування ч. 2 ст. 16 цього Закону, тобто без застосування положення, що якщо фізична особа є громадянином двох або більше держав, її особистим законом вважається право тієї з держав, з якою особа має найбільш тісний зв'язок, зокрема має місце проживання або займається основною діяльністю. Угода про вибір права припиняється, якщо особистий закон подружжя стає спільним [1].

В міжнародно-правовому регулюванні щодо припинення шлюбу, важливу роль відіграє Гаазька Конвенція про визнання розлучень та рішень про роздільне проживання подружжя 1970 р. Ця Конвенція застосовується лише щодо законних рішень про припинення шлюбу, прийнятих у результаті судового чи іншого провадження, а також щодо встановлення режиму роздільного проживання. Конвенція містить систему колізійного регулювання.

Також слід зазначити, Регламент ЄС про право, що застосовується до розлучень та правової сепарації (Рим III) 2010р., який передбачає можливість для сторін обрати право, яке буде застосовуватися при розірванні шлюбу.

Деякі двосторонні договори між Україною і іншими державами, а також Конвенції СНД Про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 р. встановлюють колізійні прив'язки до закону громадянства подружжя на момент подачі заяви про розірвання шлюбу, а у разі якщо їх громадянство не збігається – до права тієї Договірної Сторони, установа якої розглядає справу (договори з Кубою, Грузією, Латвією, Узбекистаном, В'єтнамом, Литвою, Польщею) [4].

Для МПП важливою є також проблема (не) визнання іноземних розлучень, що породжує проблему «шкунтильгаючих» правовідносин. Вони виникають зокрема при застосуванні територіальної прив'язки, коли іноземне подружжя прагне визнання свого розлучення за своїм національним правом,

а останнє його не визнає або на основі публічного порядку, або на основі власних норм про визнання іноземних розлучень, у яких закріплено певні умови.

Доктрина МПП частіше за все висловлюється за визнання іноземних розлучень. Проте, деякі законодавства містять навіть спеціальні норми, з дотриманням яких у іноземного розлучення є можливість бути визнаним у певній країні. Іспанія, наприклад, прямо в тексті закону визнає силу у сфері іспанського правопорядку рішень про розлучення і розірвання шлюбу, що винесені іноземними судами (ст. 107 Цивільного кодексу 1889 р.). Аналогічну позицію займає і законодавство Естонії (§ 144 Закону 1994 р. Про загальні принципи цивільного кодексу). Для Куби рішення про розлучення, винесене за кордоном, має на Кубі силу, якщо тільки кубинським консульським представництвом у країні, де здійснено розлучення, буде підтверджено його обґрунтованість і законність (ст. 64 Сімейного закону 1975 р.).

Чимало договорів про правову допомогу, наприклад з Албанією, Грецією, Іраком, Італією, Єменом, Кіпром, Китаєм, Монголією, Сербією не містять колізійних норм щодо розірвання шлюбу[4]. Інші ж установлюють колізійні прив'язки (основні, додаткові чи альтернативні).

Регулюючи сімейні відносини з іноземним елементом, використовуючи колізійний метод регулювання, слід враховувати особливості його застосування в контексті загальних проблем дії колізійних норм. Потребують свого уточнення положення щодо застосування колізійних норм: проблема «правової кваліфікації», «зворотнього відсилання», «обходу закону» («штучної прив'язки»), «застереження про публічний порядок», «застосування імперативних норм», «застосування права країни з множинністю правових систем», тощо. Це забезпечить більш ефективне колізійне регулювання сімейних відносин з іноземним елементом[2]. Досліджуючи питання розлучення в міжнародному приватному праві, на мою думку, проблема колізійного регулювання цього питання ще значний час не буде вирішена, у зв'язку зі значними розбіжностями внутрішнього матеріального права, релігійними традиціями та іншими особливостями різних країн.

Література:

1. Калакура В. Я. Механізми взаємодії колізійних принципів правового регулювання в міжнародному сімейному праві / В. Я. Калакура // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2011. – № 5(8). – С. 98–104.
2. Калакура В. Я. Проблеми колізійного регулювання сім'ї та шлюбу в міжнародному приватному праві // Право України. – 2013. – № 7. – С. 145–154.

3. Жушман В. П. Міжнародне приватне право: [Підручник] / В. П. Жушман, І. А. Шуміло. – Х.: Право, 2015. – 319 с.

4. Міжнародне приватне право: навчальн. посібник // За заг. ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана // Київ. – Юрінком Інтер, 2007.

Науковий керівник: Шуміло І. А., к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

С. С. Дутко¹

ГЕНЕЗИС ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Після проголошення Україною незалежності 24 серпня 1991 року тим самим набуваючи прав повноцінного суб'єкта, який може здійснювати міжнародно-правову діяльність щодо співробітництва з іншими державами, наша держава повинна була вибрати вектор спрямування для подальшого свого існування та розвитку. Враховуючи основні принципи та тенденції, які були обрані нашою керуючою елітою, а саме демократизм у всіх сферах існуючих взаємовідносин у суспільстві: соціальній, політичній, культурній, економічній, релігійній і т.д., парламентаризму, поділу влади, а загалом в основу було покладено поняття правової держави. В пошуках власного місця в європейських інтеграційних процесах Україна розуміє, що найбільш доцільним для неї є набуття членства в Європейському Союзі, тому проводить низку послідовних дій щодо співпраці цих двох суб'єктів [5]. Європейський вибір, який був обраний у здійсненні зовнішньої політики відкриває нові перспективи для співробітництва України з розвиненими країнами континенту, економічного розвитку, соціального прогресу, зміцнення позицій держави на міжнародній арені, також зближення та налагодження політичного діалогу між ними.

Розглянемо, як розвивалися відносини між ЄС та Україною з моменту проголошення незалежності. Діалог між Україною та Європейським Союзом починається у грудні 1991 року, тоді Міністр закордонних справ Нідерландів, країни, що головує в ЄС, у своєму листі від імені Співтовариств офіційно визнав незалежність України. На наступні роки правовою основою від-

¹ Студентка 4 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.